

07.05.2024

Asia/10

§ 262

Puistosuunnitelma, Tove Janssonin puisto ja Kanavapuisto, Katajanokka

HEL 2024-003987 T 10 05 02

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Asian aikana kuultavina oli projektinjohtaja Stefan Eklöf. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Anni Sinnemäen ehdotuksesta.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Stefan Eklöf, projektinjohtaja, puhelin: 09 310 52239
stefan.eklof(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Suunnitelmaselostus VIO 6274-6175/1
- 2 Suunnitelmapiiirustus VIO 6274-6175/1
- 3 Vuorovaikutusmuistio VIO 6274-6175/1

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää hyväksyä liitteenä 2 olevan Tove Janssonin puiston ja Kanavapuiston puistosuunnitelman, suunnitelmapiiirustus nro VIO 6274-6175/1.

Tiivistelmä

Lähtökohdat ja tavoitteet

Suunnittelualaue on Katajanokan (8.) kaupunginosassa sijaitsevat Tove Janssonin puisto ja Kanavapuisto. Puistosuunnitelma perustuu alueella voimassa oleviin asemakaavoihin 9766 (vuodelta 1991), 8340 (vuodel-

ta 1984) ja 5708 (vuodelta 1965). Asemakaavassa suunnittelualue on merkitty puistoalueeksi (VP, P).

Suunnittelualue on esitetty suunnitelmapiirustuksessa VIO 6274-6175/1 (liite 2). Tove Janssonin puiston laajuus on noin 8 900 m² ja Kanavapuiston noin 2 400 m². Yhteensä suunnittelualueen laajuus on noin 11 000 m².

Suunnittelualue rajautuu pohjoisessa Rahapajankatuun ja Uspenskin katedraalin tasanteeseen, kaakossa Satamakatuun, lounaassa Kanavakatuun ja luoteessa Kanavarantaan. Puistojen ympärillä on Uspenskin katedraali, Kanavarannan ja muita liikerakennuksia sekä asuinrakennuksia.

Alue on kokonaisuudessaan osa Katajanokan vanhan osan valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY). Alue kuuluu maakunnallisesti arvokkaaseen Helsingin empirekeskustan ja kivi-kaupungin alueeseen sekä maailmanperintökohde Suomenlinnan suoja-alueeseen.

Tove Janssonin puiston perussommitelma on säilynyt hyvin, vaikka puistosommitelmaa on muutettu etenkin liikenneväylien uudelleenjärjestelyjen takia 1970-luvun lopulla. Leikkipaikan siirrettiin katedraalin tasanteen alapuolelle 1980-luvulla, ja koirapuisto rakennettiin leikkipaikan vanhalle paikalle. Istutuksia on puiston historiassa muokattu useita kertoja aina sen perustamisesta 1890-luvulta saakka. Kanavapuiston ilme puolestaan on säilynyt muuttumattomana lukuun ottamatta kivetyn luiskan muuttamista portaikoksi 1950-luvun jälkeen.

Puiston tilallinen ydinosa on alkuperäisestä puistosommitelmasta säilynyt avoin soikea nurmialue käytävineen ja istutuksineen. Nurmialueen päässä on Vedenkantaja-veistos. Puiston ydinosa on suosittu oleskelu- ja kohtaamispaikka. Satamakadun puoleisella laidalla on lippakioski, jossa on ollut kahvilatoimintaa. Leikkipaikka ja koira-aitaus ovat nuhjuisia, ja niiden varustelutaso on heikko suhteessa käyttäjämääriin.

Tavoitteena on kunnostaa Tove Janssonin puisto historiallista sommitelmaa kunnioittaen edustavaan ilmiasuun, joka vastaa puiston kaupunkikuvallisesti merkittävää sijaintia. Puiston leikkipaikka uudistetaan nykyvaatimuksia vastaavaksi ja toiminnoiltaan monipuoliseksi leikkialueeksi. Puiston rakenteita ja pintamateriaaleja korjataan sekä istutuksia lisätään ja uudistetaan. Puiston oleskelumahdollisuuksia lisätään ja viihtyisyyttä parannetaan. Kanavapuistossa tavoitteena on parantaa näkyvien avautumista Uspenskin katedraalilta ympäristöön.

Tavoitteena on suojella ja lisätä luonnon monimuotoisuutta. Puisto ja sen ajallisesti kerrostunut kasvillisuus ovat merkittävä monimuotoisuut-

ta lisäävä tekijä lähialueen muutoin tiiviissä kaupunkiympäristössä. Suunnitelman toimenpiteiden tavoitteena on, että puistokokonaisuus säilyy elinvoimaisena. Vanhat puistopuut säilytetään, niille taataan kasvutila ja puuston jatkuvuus varmistetaan uusilla puuistutuksilla. Kasvillisuuden monipuolisuutta vaalitaan ja sitä pyritään lisäämään kasvilajivannoilla. Monimuotoisuustavoitteet eivät ole ristiriidassa puistohistoriallisten ja kaupunkikuvallisten tavoitteiden kanssa.

Puistosuunnitelmalla mahdollistetaan asemakaavojen nro 5708, 8340 ja 9766 mukaisen puiston kunnostaminen.

Suunnitelma

Tove Janssonin puisto peruskorjataan ja sen ilmettä parannetaan vastaamaan puiston erittäin keskeistä sijaintia kaupunkikuvassa.

Puiston ovaalimainen keskeisaihe käytävineen muotoillaan säännölliseksi, ja sommitelman keskelle palautetaan symmetrinen 1920-1930-luvun istutuksista vaikutteita ottava koristeistutus. Vedenkantaja-veistos säilyy nykyisellä paikallaan keskeisaiheen itäpäässä. Puiston käytävien linjauksia täsmennetään ja käytetyimmät oikopolut perustetaan puistokäytäviksi. Puistoon asennetaan lisää penkkejä sekä puistokeinut.

Rahapajankadulta puistoon laskeutuvat portaat kunnostetaan. Luotsikadun jatkeena oleva puistokäytävä kivetään. Satamakadun varrella säilyvä aukio kunnostetaan nykyistä viihtyisämmäksi.

Puistossa säilytetään nykyistä kasvillisuutta, jota täydennetään uusilla istutuksilla. Kookkaat puut säilytetään lukuun ottamatta kolmea puuta ja ne tehdään puun huonokuntoisuuden vuoksi tai vanhojen puistopuiden kasvun turvaamiseksi. Paikoitellen nykyisiä istutuksia poistetaan tai uusitaan niiden huonon kunnon vuoksi. Uusia taimia istutetaan ennakoivasti nykyisten, säilyvien puiden lomaan.

Leikkipaikka kunnostetaan nykyaikaiseksi ja toiminnoiltaan nykyistä monipuolisemmaksi. Leikkivälineet ja leikkipaikan aita uusitaan. Leikkipaikkaa reunustava luonnonkivimuuri korjataan. Leikkipaikan itäosa jätetään aitaamattomaksi. Leikkipaikan väline- materiaali- ja värivalinnoissa inspiroidutaan salaperäisestä merimaailmasta Tove Janssonin teosten pohjalta. Tasanteelle sijoitetaan uusi teemaleikkiväline, joka hakee inspiraationsa simpukoista ja merestä. Leikkipaikalla kasvavat vanhat lehmukset säilytetään. Leikkipaikan aitaamattoman osan edustalle istutetaan matalaa kasvillisuutta, jotta näkymä tasanteelta puistoon ja puistosta katedraalille säilyy.

Koirapuiston vanha liuskekivimuuri puretaan ja puistonpuoleinen reuna muotoillaan uudelleen. Aitauksen pinta-alaa kasvatetaan hieman. Ai-

taukseen rakennetaan uusi aita sekä sisäänkäyntieteen portteineen. Koira-aitauksen ympäristössä kasvavat lehmukset säilytetään.

Puistoon asennetaan kaksi infotaulua, joissa käsitellään erityisesti Tove Janssonin taidetta, uraa ja sidettä Katajanokkaan. Puistoon asennetaan lisäksi pienempiä kylttejä, joissa avataan istutuksissa olevia viittauksia Tove Janssonin kirjoissa esiintyviin kasvilajeihin.

Kanavapuistossa Uspenskin katedraalia reunustavilta muureilta poistetaan muurin rakenteissa kasvavaa kasvillisuutta, jotta muurin kunto ei heikkenisi. Katedraalin läheisyydestä poistetaan tarkoin harkiten yksittäisiä puita ja pensaita näkymien avaamiseksi. Pohjoisreunan kalliokeidon säilyminen turvataan poistamalla varjostavaa kasvillisuutta.

Tove Janssonin puiston valaistus uusitaan. Puiston vanha, valurautainen valaisinpylväs säilytetään ja vastaavan näköisiä pylväitä lisätään puistoon. Leikkipaikalla valaistus toteutetaan ripustettavilla valaisimilla. Puistoon asennetaan tapahtumasähkö Satamakadun puoleisen aukion reunaan. Koirapuiston ja Kanavapuiston valaistus säilyy nykyisellään.

Puistojen pinnantasausta ei muuteta merkittävästi. Leikkipaikan eteläosassa maastoa korotetaan hieman, jotta keinuille saadaan tasainen asennusalue. Kuivatus järjestetään pinnankallistuksilla ja kouruilla huivesikaivoihin.

Vuorovaikutuksen yhteydessä saatiin mielipiteitä, jotka on otettu huomioon puistosuunnitelmassa. Suunnitelmaa on muutettu saadun palautteen perusteella muun muassa siten, että puistoon ei tehdä erillistä näköalapaikkaa, vaan näköalapaikaksi esitetty tasanne on osa leikkipaikkaa. Istutettavien puiden sijaintia on muutettu, jotta keskiosan nurmialue säilyy valoisana oleskelunurmena. Muut palautteiden perusteella tehdyt suunnitelmamuutokset on esitetty vuorovaikutusmuistiossa (Liite 3).

Suunnitelman tarkempi kuvaus ilmenee suunnitelmaselostuksesta (Liite 1) ja suunnitelmapiirustuksesta VIO 6174-6175/1 (Liite 2).

Puisto sopeutuu alueella voimassa olevien asemakaavojen nro 5708, 8340 ja 9766 mukaiseen ympäristönsä ja täyttää toimivuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset.

Luonnon monimuotoisuus ja kestävä kehitys

Suunnitelmassa esitetyin toimenpitein varmistetaan, että puistokokonaisuus säilyy elinvoimaisena. Puuston jatkumo turvataan säilyttämällä vanhat puistopuut, takaamalla niille niiden tarvitsema kasvutila ja istut-

tamalla uusia puuntaimia. Kasvillisuuden monipuolisuutta vaalitaan ja sitä lisätään uusien kasvien lajivalinnoilla.

Tove Janssonin puiston monimuotoisuuden kannalta merkittäviä ovat iäkkäät puut ja runkopensaat. Etenkin puut tarjoavat elinympäristöjä useille lajeille ja ovat lahopuujatkumon kannalta tärkeitä. Kerroksellisesti kasvavat puut ja pensaat antavat suojaa ja ravintoa kaupunkiympäristössä esimerkiksi linnuille ja hyönteisille. Suurin osa puiston puuvartisista kasveista kukkii ja osa tuottaa myös marjoja tai siemeniä. Yksi puiston ruusupensaista on kasvilajistollisesti arvokas harvinaisuus, jonka säilyminen turvataan.

Valtaosa puiston nurmialueista on iäkkäitä, ja niillä kasvaa muun muassa sipulikasveja. Varhain keväällä kukkivat sipulit tarjoavat ravintoa aikaisin liikkeellä oleville pölyttäjäille. Kesän mittaan puiston kukkaloisto lisääntyy kesäkukkien ja perennojen kukkiessa. Osansa lajistollisesta monipuolisuudesta muodostaa Kanavapuiston kuiva kallioketo, jota kehitetään hoidon keinoin entistä monilajisemmaksi.

Kestävän kehityksen näkökulmasta merkittävää on puiston käytävien ja toiminta-alueiden säilyttäminen nykyisillä paikoillaan, mikä vähentää maanrakentamisen tarvetta. Välineiksi ja kalusteiksi on valittu mahdollisimman kestäviä ja laadukkaita välineitä, mikä puolestaan vähentää niiden korjaus- ja uusimistarvetta.

Vuorovaikutus

Kaupunginmuseo on ollut mukana puistosuunnitelman valmistelussa.

Puistosuunnitelmaluonnos oli esillä Helsingin kaupungin verkkosivulla 17.3.-30.3.2021 välisen ajan. Puistosuunnitelmaluonnos esiteltiin osana Uutta kantakaupunkia -verkkotilaisuutta 17.3.2021. Tilaisuudessa oli mahdollisuus esittää kysymyksiä ja kommentoida suunnitelmia kommentointipalstalla.

Tiedote verkkotilaisuudesta ja esillä olosta lähetettiin lähikiinteistöjen omistajille ja asukasyhdistyksille 3.3.2021. Mahdolliset kommentit suunnitelmiin pyydettiin toimittamaan 30.3.2021 mennessä.

Suunnitelmaa pidettiin monessa palautteessa yleisesti hyvänä. Kehitysehdotukset koskivat leikkipaikan kunnostamista, näköalapaikan rakentamista ja Tove Jansson -teeman esiintuomista puistossa sekä puiston yleisilmeeseen, käyttöön ja kasvillisuuteen liittyviä seikkoja.

Kahden tahon palautteissa suhtauduttiin kielteisesti leikkipaikan kunnostukseen. Samoissa kahdessa palautteessa vastustettiin suunnitel-

tua näköalapaikkaa. Kolmessa palautteessa toivottiin Tove Jansson -teeman esiintuomista puistossa.

Asukaspalautteet on kirjattu vuorovaikutusmuistioon. Vuorovaikutusmuistio on liitteenä (Liite 3).

Kustannukset ja aikataulu

Puiston rakentamisen kustannukset suunnittelualueelta ovat noin 1 570 000 euroa eli noin 143 euroa/m² (alv. 0%). Leikkipaikan kustannukset ovat noin 722 euroa/m², koirapuiston noin 175 euroa/m² ja muun alueen kustannukset noin 69 euroa/m². Valaistuksen kustannukset ovat noin 185 000 euroa.

Suunnittelualue kuuluu kunnossapitoluokkiin R1 (edustusviheralue/rakennettu arvoviheralue), R2 ja R3 (toiminta- ja käyttöviheralue) RAMS-luokituksen mukaisesti.

Suunnittelualueen vuosittaiset ylläpitokustannukset ovat noin 27 000 euroa, 2,50 euroa/m² (alv. 0%).

Hanke rahoitetaan talousarvion kohdasta 8 04 01 01 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus.

Puiston rakentamiseen on varauduttu kaupunkiympäristölautakunnan talousarvioehdotuksessa vuodesta 2025 alkaen.

Esittelijän perustelut

Toimivalta

Helsingin kaupungin hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 2 momentin 11 kohdan mukaan lautakunta päättää katu-, puisto- tai muun yleisen alueen suunnitelman hyväksymisestä lukuun ottamatta taloudellisesti tai periaatteellisesti vähäisiä suunnitelmia.

Puistosuunnitelma mahdollistaa puiston peruskorjauksen. Suunnitelma on taloudellisesti merkittävä.

Sovelletut säädökset

Maankäyttö- ja rakennuslaki 90 1-3 §

Maankäyttö- ja rakennusasetus 30 §

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

07.05.2024

Asia/10

Stefan Eklöf, projektinjohtaja, puhelin: 09 310 52239
stefan.eklof(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Suunnitelmaselostus VIO 6274-6175/1
- 2 Suunnitelmapiiustus VIO 6274-6175/1
- 3 Vuorovaikutusmuistio VIO 6274-6175/1

Muutoksenhaku

Hallintovalitus, katusuunnitelman tai muun yleisen alueen suunnitelman hyväksyminen

Otteet

Ote

Asianosaiset

Otteen liitteet

Esitysteksti

Hallintovalitus, katusuunnitelman tai muun yleisen alueen suunnitelman hyväksyminen

Liite 2

Tiedoksi

Maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palvelu
Rakennukset ja yleiset alueet, tilat -palvelut
Hallinto- ja lakipalvelut, tietopalvelu-yksikkö